

Antibioticumgebruik in de vleesproductieketen

Antibioticumresistentie in de humane geneeskunde is een groot probleem. De autoriteiten streven ernaar dat dierhouders kritisch belangrijke antibiotica enkel bij uitzondering inzetten en voorbehouden voor de humane geneeskunde. Het antibioticumgebruik in de vleesveehouderij ligt gelukkig vrij laag.

TEKST GUY NANTIER

Antibioticumresistentie in de humane geneeskunde leidt tot 33.000 sterfgevallen per jaar in Europa. In haar Van-boer-tot-bord-strategie stelt de Europese Commissie daarom voorop dat de verkoop van antibiotica in de landbouw en de visserij moet gereduceerd worden met 50 procent tegen 2030.

De uitgesproken ambitie in percentage is globaal voor Europa en niet per lidstaat. De startpositie (referentiebasis) die de commissie vooropzet, is het jaar 2017. Naarmate de datacollectie progressie maakt en afhankelijk van de startpositie van de individuele lidstaten (er zijn immers lidstaten die al veel vooruitgang hebben geboekt op één of meerdere onderdelen), zal mogelijk finetuning van deze percentages kunnen plaatsvinden op het niveau van de lidstaten zelf.

Laag antibioticumgebruik in de vleessector

In Nederland en België heeft de registratie van het antibioticagebruik in de dierhouderij al enkele jaren geleden ingang gevonden. Uit het jaarlijks rapport van de Nederlandse SDa, de Autoriteit Diergeneesmiddelen, blijkt dat de rundveesector zich kenmerkt door een laag, aanvaardbaar antibioticumgebruik. Het gemiddelde gebruik op zoogkoeienbedrijven in 2019 was 0,6 DDDA_F. DDDA_F of dierdagdosering is een indicator voor het gebruik van antibiotica op een bedrijf. Het wordt uitgedrukt in mg per kg levend gewicht. Op vleesstierbedrijven lag het gemiddelde antibioticumgebruik op 1,0.

Ter vergelijking: op vleeskuikenafmestbedrijven was dit 8,6. Afmestbedrijven van blankkalveren zaten in 2019 op 17,4 dierdagdoseringen en rosekalveren op 3,9 (zie ook ed infographic).

De verschillende Nederlandse sectoren laten eveneens sectorspecifieke verhoudingen in het gebruik van eerste-, tweede- en derdekeusmiddelen zien. Bij runderen (melkvee, kalveren, zoogkoeien en vleesstieren) bestaat ongeveer 80 procent van het gebruik uit eerstekeusantibiotica, ongeveer 20 procent uit tweedekeusantibiotica en 0,1 tot circa 4 procent uit derdekeus- of kritisch belangrijke antibiotica.

Het recentste rapport van het Belgische kenniscentrum voor antibioticagebruik en -resistentie bij dieren (AMCRA) meldt in 2019 een totale vermindering van het antibioticagebruik met 40,3 procent ten opzichte van 2011. Er is nog een kleine 10 procent te gaan ten opzichte van 2011 om tegen 2020 de eerste doelstelling uit het Belgische antibioticaconvenant, afgesloten in 2016, te bereiken.

Hoe de vlag erbij hangt in de vleesveehouderij, is niet geweten. Bénédicte Callens, wetenschappelijk medewerkster AMCRA: 'We hebben momenteel onvoldoende data over het antibioticagebruik in de vleesveesector in België. Het is een sector waar tot op heden geen nationale verplichting geldt voor datacollectie, in tegenstelling tot de vleeskalveren-, pluimvee- en varkenssector.' Data kunnen wel op vrijwillige basis ingegeven worden, aldus nog Callens, maar dit is momenteel ontoereikend om zinnige uitspraken te doen over de vleesveesector. Hierin komt voor de vleesveehouderij vanaf 2024 verandering in. Vanaf 2024 (gebruik 2023) moeten de lidstaten volgens nieuwe EU-wetgeving het gebruik van antibiotica in de grote veehouderijen rapporteren, te weten bij alle runderen, niet enkel bij vleeskalveren.

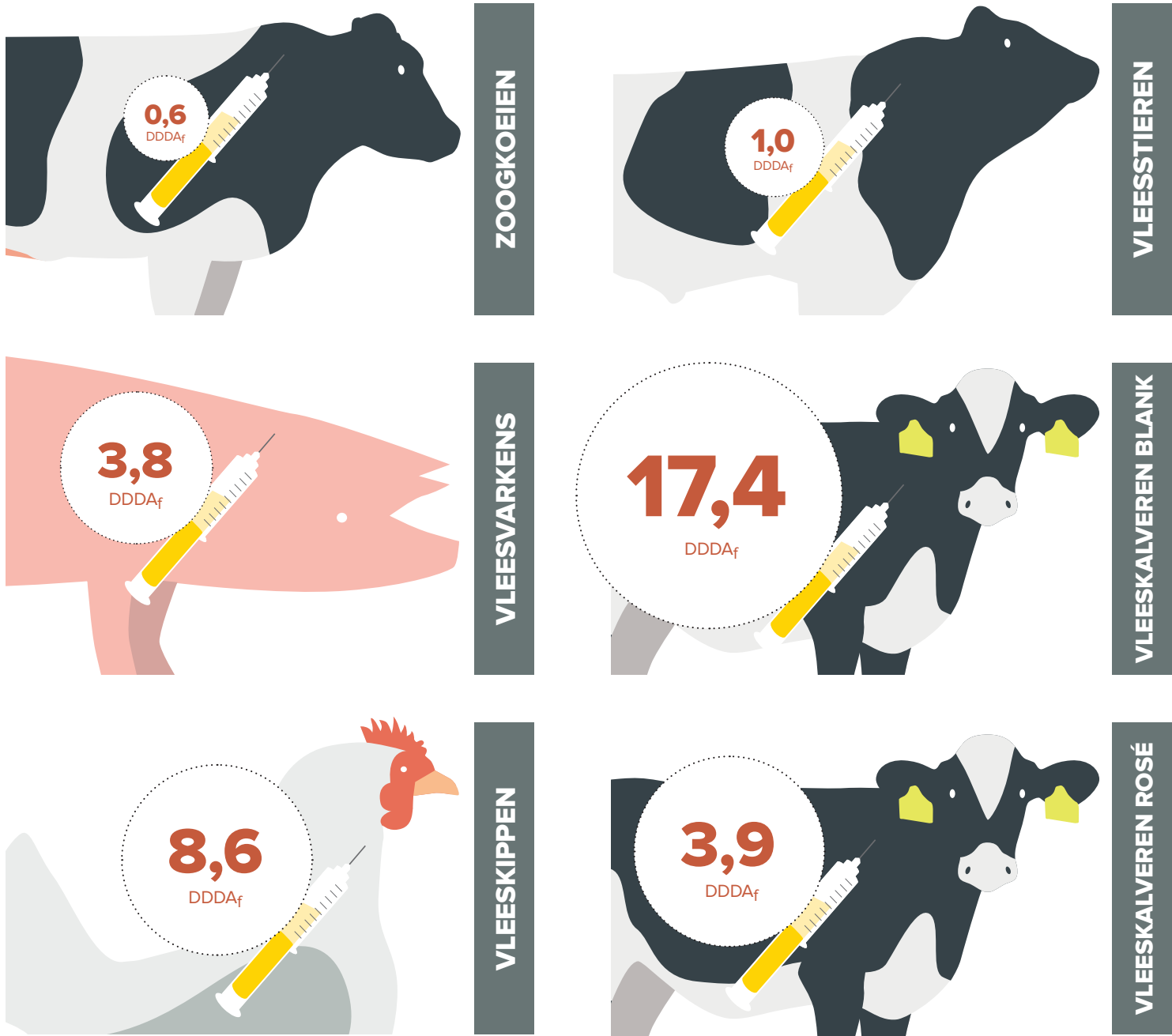
Antibiotica bij uitvoering keizersnede

Het gebruik van antibiotica is standaard bij de uitvoering van een keizersnede. Uit onderzoek van de veterinaire faculteit van de Universiteit Gent blijkt dat zowat alle dierenartsen antibiotica gebruiken tijdens de ingreep.

Penicilline wordt in 52 procent van de gevallen als eerste keuze ingezet. Het overige deel of 48 procent van de dierenartsen opteert voor breed spectrumantibiotica die volgens AMCRA tweedekeusmiddelen zijn. 'Er kan dus geconcludeerd worden dat bij een niet-gecompliceerde keizersnede het gebruik van antibiotica slechts tot op zekere hoogte overeenkomt met wat door AMCRA wordt aanbevolen,' concluderen de onderzoekers van UGent. 'Onvoldoende kennis van de richtlijnen bij de dierenartsen kan hier aan de basis liggen.' |

Antibioticagebruik in de Nederlandse vleessector in 2019

DDDA_f (Defined Daily Dose Animal) of dierdagdosering is een indicator voor het gebruik van antibiotica op een bedrijf. Dierdagdosering wordt uitgedrukt in mg per kg levend gewicht.

Wat zijn eerste-, tweede- en derdekeusmiddelen?

In de humane gezondheidszorg worden bepaalde antibiotica ingezet als laatste redmiddel. Het is van groot belang dat deze middelen zorgvuldig en beperkt worden gebruikt, zodat ze lang toepasbaar blijven.

Alle antimicrobiële geneesmiddelen worden in de diergeneeskunde daarom geordend als eerste-, tweede- of derdekeusmiddel. De auto-

riteiten streven ernaar dat dierhouders de derdekeusmiddelen of kritisch belangrijke antibiotica zo weinig mogelijk en dus enkel bij uitzondering inzetten.

Daarbovenop wordt er in de diergeneeskunde ook gewerkt met kleurcodes (geel, oranje, rood). De kleurcode wordt toegekend op basis van het belang in de humane geneeskunde.

Indien het noodzakelijk is om antibioticum te gebruiken, moet er binnen de indeling in eerste-, tweede- en derdekeus voorrang gegeven worden aan gele producten boven oranje en aan oranje boven rode antibiotica.